

ΕΡΩΤΗΣΗ

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΥΠΟΥΡΓΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

ΘΕΜΑ: «Ανάγκη για κυβερνητικό συντονισμό προς αντιμετώπιση ζητημάτων που άπτονται των αδιεξόδων που αντιμετωπίζουν οι πολίτες με προβλήματα αναπηρίας με άκρως επείγοντα τον ορισμό των προβλεπόμενων μηχανισμών παρακολούθησης της εφαρμογής της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες»

Κατόπιν επικοινωνίας που είχαν οι εκπρόσωποι της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (Ε.Σ.Α.μεΑ.) με το Χριστιανοδημοκρατικό Κόμμα Ελλάδος, επισημάνθηκε σε σχετική αφορμή διαλόγου, ότι το ζήτημα της αναπηρίας στην Ελλάδα βρίσκεται σε μία κρίσιμη καμπή. Από τη μια μεριά, αξίες και αρχές που αναφέρονται στα ανθρώπινα δικαιώματα έχουν αποτυπωθεί σε κείμενα διεθνών οργανισμών και έχουν υιοθετηθεί από τη νομοθεσία της χώρας. Από την άλλη, οι θεσμικές και πολιτικές κατακτήσεις του αναπηρικού κινήματος στην Ελλάδα απειλούνται. Η επιδείνωση των οικονομικών προϋποθέσεων για την άσκηση των δικαιωμάτων, προσδίδει στα δικαιώματα το χαρακτηριστικό του μη ρεαλιστικού. Με τον τρόπο αυτό επανεισάγεται, εμμέσως, η ξεπερασμένη εξατομίκευση της αναπηρίας, στο πλαίσιο μιας οικονομίστικης και ατομικιστικής αντίληψης για την αποτελεσματική λειτουργία της οικονομίας και της κοινωνίας.

Τα παραπάνω αποτέλεσαν κιάλας αντικείμενο συζήτησης σε συνάντηση εκπροσώπων της ΕΣΑμεΑ με τον Υπουργό Επικρατείας, κ. Αλ. Φλαμπουράρη, κατά τις 11/11/2015. Ενόψει επικείμενης συνάντησης των εκπροσώπων της ΕΣΑμεΑ με τον Πρωθυπουργό της χώρας, μας ανακοινώθηκε ότι κατατέθηκαν προφορικά και εγγράφως προτάσεις σχετικά με τον συντονισμό των κυβερνητικών πολιτικών για θέματα αναπηρίας και τον ορισμό των προβλεπόμενων μηχανισμών παρακολούθησης της εφαρμογής της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (άρθρο 33 παρ. 1, 2, 3 της Σύμβασης). Κατόπιν των παραπάνω, καθίσταται επιτακτική η ανάγκη αντιμετώπισης των ακόλουθων ζητημάτων:

Α. Αναγκαιότητα ένταξης της διάστασης της αναπηρίας σε όλους τους τομείς κυβερνητικής πολιτικής και ταυτόχρονα αντιμετώπιση του διαρθρωτικού προβλήματος της έλλειψης συντονισμού των κυβερνητικών πολιτικών σε θέματα αναπηρίας.

Β. Αναγκαιότητα εφαρμογής της ως άνω Σύμβασης στην πράξη, αφού η Ελλάδα κύρωσε τη Σύμβαση, μαζί με το Προαιρετικό Πρωτόκολλό της, με τον ν. 4074/2012. Συνεπώς, η Ελλάδα υπόκειται στον έλεγχο εφαρμογής της Σύμβασης που διενεργεί η Επιτροπή για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, την οποία συνέστησε το άρθρο 34 της Σύμβασης. Επίσης, η Ελλάδα αναγνωρίζει την αρμοδιότητα της προαναφερθείσας Επιτροπής να λαμβάνει και να εξετάζει αναφορές από ή εκ μέρους ατόμων ή ομάδων ατόμων που υπόκεινται στη δικαιοδοσία του ελληνικού κράτους και που ισχυρίζονται ότι είναι θύματα παραβίασης των διατάξεων της Σύμβασης (άρθρο 1 Πρωτοκόλλου). Ωστόσο, αυτή τη στιγμή παρατηρείται μία ελλιπής συμμόρφωση, από νομοθετική άποψη, προς τις υποχρεώσεις που επιβάλλει η Σύμβαση. Με τα προηγούμενα δεδομένα, η Ε.Σ.Α.μεΑ., σχετικά με την αντιμετώπιση των παραπάνω ζητημάτων, πληροφορηθήκαμε ότι πρότεινε:

I. Συγκρότηση Γενικής Γραμματείας για την Αναπηρία υπαγόμενη απευθείας στον Πρωθυπουργό.

Δεδομένου ότι η αναπηρία είναι οριζόντιο θέμα (διατρέχει όλους τους τομείς πολιτικής και όχι μόνο τον τομέα της πρόνοιας) και η αντιμετώπισή του πρέπει να είναι ολιστική, η Ε.Σ.Α.μεΑ. προτείνει τη σύσταση Γενικής Γραμματείας για την Αναπηρία και τη διασύνδεσή της με σημεία αναφοράς σε κάθε Υπουργείο.

Η Γενική Γραμματεία για την Αναπηρία θα είναι αρμόδια για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή ενός Εθνικού Προγράμματος για την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική προστασία των ατόμων με αναπηρία, χρόνιες παθήσεις και των οικογενειών τους, το οποίο θα αντιμετωπίζει και θα εξαλείφει τη σωρευτική-συνδυαστική και αυτοτροφοδοτούμενη διαδικασία των προβλημάτων. Αυτό μπορεί να γίνει:

- Με ολοκληρωμένες παρεμβάσεις στο σύνολο των πολιτικών.
- Με επιμέρους στοχευμένες διορθωτικές παρεμβάσεις και μέτρα σε κάθε τομέα πολιτικής, με τρόπο ώστε να αντισταθμίζονται αποτελεσματικά προηγούμενες συσσωρευμένες επιπτώσεις.

II. Πλήρη συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις που επιβάλλει η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες

Η Ε.Σ.Α.μεΑ. θεωρεί την κύρωση από την Ελλάδα της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες και του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου της σημαντικό βήμα στην προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ανθρώπου στη χώρα μας. Η Σύμβαση θεωρείται ορόσημο στην παγκόσμια ιστορία της αναπηρίας, αλλά και χάρτης πορείας των κρατών για τη διαχείριση της αναπηρίας, αφού αποσαφηνίζει τα δικαιώματα των

ατόμων με αναπηρία και τον τρόπο εφαρμογής τους, καθορίζει τις υποχρεώσεις των κρατών μελών του ΟΗΕ και υποδεικνύει μέτρα για την ικανοποίηση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία.

Σύμφωνα με το άρθρο 33, παρ. 1, 2, 3, της Σύμβασης, τα συμβαλλόμενα κράτη έχουν τις ακόλουθες υποχρεώσεις για την παρακολούθηση της εφαρμογής της στο εθνικό επίπεδο:

«1. Να καθορίσουν ένα ή περισσότερα σημεία αναφοράς (focal points) μέσα στην κυβέρνηση για θέματα σχετιζόμενα με την εφαρμογή της Σύμβασης και να δίδουν τη δέουσα προσοχή στην ίδρυση ή τον καθορισμό ενός συντονιστικού μηχανισμού μέσα στην κυβέρνηση, προκειμένου να διευκολύνει τη σχετική δράση, σε διαφορετικούς τομείς και διαφορετικά επίπεδα.

2. Να διατηρούν, ενισχύουν, ορίζουν ή συστήνουν, μέσα στο συμβαλλόμενο κράτος, ένα πλαίσιο, συμπεριλαμβανομένων ενός ή περισσότερων ανεξάρτητων μηχανισμών, και προκειμένου να προάγουν, προστατεύουν και παρακολουθούν την εφαρμογή της Σύμβασης. Κατά τον ορισμό ή τη σύσταση ενός τέτοιου μηχανισμού, τα συμβαλλόμενα κράτη λαμβάνουν υπόψη τις αρχές σχετικά με το καθεστώς και τη λειτουργία των εθνικών θεσμών για την προστασία και την προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

3. Η κοινωνία των πολιτών, και ιδιαίτερα τα άτομα με αναπηρίες και οι αντιπροσωπευτικές οργανώσεις τους, θα εμπλέκονται και θα μετέχουν πλήρως στη διαδικασία παρακολούθησης.»

Σύμφωνα, δε, με το 3^ο Άρθρο, του κυρωτικού νόμου της Σύμβασης (ν. 4074/2012): «Με απόφαση του Πρωθυπουργού ορίζεται στην κυβέρνηση, σύμφωνα με το άρθρο 33, παρ. 1, της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες, σημείο αναφοράς για την παρακολούθηση της εφαρμογής της Σύμβασης και συντονιστικός μηχανισμός για τη διευκόλυνση των σχετικών με αυτή δράσεων».

Βάσει της εξουσιοδοτικής αυτής διάταξης, εκδόθηκε η υπ' αριθ. Υ 426/20.02.2014 (ΦΕΚ Β' 523/28/02/2014) απόφαση του πρώην Πρωθυπουργού, κ. Α. Σαμαρά, η οποία ορίζει ως σημείο αναφοράς για την παρακολούθηση της εφαρμογής της Σύμβασης και ως συντονιστικός μηχανισμός για τη διευκόλυνση των σχετικών με αυτή δράσεων το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας και ειδικότερα η Διεύθυνση Διεθνών Σχέσεων της Γενικής Διεύθυνσης Διοικητικής Υποστήριξης αυτού του υπουργείου. Κρίνεται, ωστόσο, αναγκαίο να επισημανθούν τα σοβαρά προβλήματα που δημιουργούν ο κυρωτικός νόμος και η εφαρμογή της Σύμβασης στην πράξη:

α. Καταρχάς, θεωρείται ότι η Διεύθυνση Διεθνών Σχέσεων της Γενικής Διεύθυνσης Διοικητικής Υποστήριξης του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, η

οποία ορίστηκε με την παραπάνω Απόφαση ως σημείο αναφοράς, είναι τυπικά και ουσιαστικά αναρμόδια για να επιτελέσει αυτόν τον σημαντικό ρόλο. Προτείνεται από την ΕΣΑμεΑ, όπως πληροφορηθήκαμε, η τροποποίηση της σχετικής Απόφασης, η οποία να ορίζει ως σημείο αναφοράς μέσα στην κυβέρνηση, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 33, τη Γενική Γραμματεία για την Αναπηρία, προκειμένου να διευκολυνθούν σχετικές ενέργειες σε διαφορετικούς τομείς και σε διαφορετικά επίπεδα.

β. Η εξουσιοδοτική διάταξη του κυρωτικού νόμου αποτελεί ελλιπή συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις που ανέλαβε το ελληνικό κράτος με την επικύρωση της Σύμβασης, αφού παρέχει εξουσιοδότηση για την εφικτοποίηση μόνο της παρ. 1, του άρθρου 33, της Σύμβασης και όχι και των λοιπών παραγράφων, δηλαδή των παρ. 2, και 3, του άρθρου αυτού. Έτσι, δεν έχει συσταθεί ανεξάρτητος μηχανισμός που θα προάγει, θα προστατεύει και θα παρακολουθεί την εφαρμογή της Σύμβασης. Η Ε.Σ.Α.μεΑ. μας ενημέρωσε, ότι θεωρεί πως χρειάζεται συμπληρωματική νομοθετική εξουσιοδότηση για την εφαρμογή της παρ. 2, του άρθρου 33 και προτείνει τη σύσταση ανεξάρτητου μηχανισμού στον οποίο να συμμετέχουν: ο Συνήγορος του Πολίτη, η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) και η Ε.Σ.Α.μεΑ.

Αντίστοιχο μοντέλο μαθαίνουμε ότι έχει υιοθετήσει και η Ισπανία. Η Ισπανία έχει ορίσει ως ανεξάρτητο μηχανισμό παρακολούθησης της Σύμβασης την Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία της Ισπανίας (Comite Espanol de Representantes de Personas con Discapacidad - CERMI) η οποία συνεπικουρείται από τον Συνήγορο του Πολίτη της Ισπανίας. Το μοντέλο αυτό έχει κριθεί ως απολύτως συμβατό με τη Σύμβαση από την Επιτροπή του ΟΗΕ (CRPD Committee) κατά την εξέταση της Έκθεσης της Ισπανίας. Επίσης, σε επίπεδο ΕΕ, το Ευρωπαϊκό Φόρουμ Ατόμων με Αναπηρία (European Disability Forum – EDF), ως αντιπροσωπευτικότερη οργάνωση των ευρωπαίων με αναπηρία, συμμετέχει στον ευρωπαϊκό μηχανισμό παρακολούθησης της εφαρμογής της Σύμβασης.

γ. Άλλωστε, η συμμετοχή της Ε.Σ.Α.μεΑ. στον παραπάνω μηχανισμό παρακολούθησης συνάδει με την παρ. 3, του άρθρου 33, που αναφέρεται στη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών και ιδιαίτερα, των ατόμων με αναπηρία και των αντιπροσωπευτικών οργανώσεών τους, στην εθνική διαδικασία παρακολούθησης της εφαρμογής.

Επειδή το ως άνω συζητούμενο σημαντικό εγχείρημα αποτελεί αποκλειστικό εγγυητή για την προώθηση της ισότιμης συμμετοχής των ατόμων με αναπηρία στο κοινωνικό γίνεσθαι.

Επειδή από τώρα, που είναι η αρχή της θητείας μιας προοδευτικής κυβέρνησης, είναι ευκαιρία να προστατευθούν τα άτομα με αναπηρία, με χρόνιες παθήσεις και οι οικογένειές τους, διαχέοντας τη διάσταση της αναπηρίας σε όλες τις πολιτικές.

Κατόπιν όλων αυτών ,ερωτάσθε:

1. Υπάρχει η πολιτική βούληση για λήψη νομοθετικής πρωτοβουλίας προς συγκρότηση Γενικής Γραμματείας για την Αναπηρία υπαγόμενη απευθείας στον Πρωθυπουργό; Αν «ναι», ποια είναι τα χρονικά περιθώρια υλοποίησής της;
2. Υπάρχει η πολιτική βούληση για λήψη νομοθετικής πρωτοβουλίας προς πλήρη συμμόρφωση της ελληνικής νομοθεσίας & καθημερινής πρακτικής των Δημοσίων Υπηρεσιών με τις υποχρεώσεις που επιβάλλει η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες;

Ο ερωτών βουλευτής

Νίκος Ι. Νικολόπουλος

Πρόεδρος του Χριστιανοδημοκρατικού Κόμματος Ελλάδος